

3 (Sem-5/CBCS) SKT HC 1

2 0 2 3

SANSKRIT

(Honours Core)

Paper : SKT-HC-5016

(Vedic Literature)

Full Marks : 80

Time : 3 hours

*The figures in the margin indicate full marks
for the questions*

UNIT—I

(Samhitā and Brāhmaṇa)

(Marks : 30)

1. Answer the following questions in brief : 1×4=4

निम्नोल्लिखितानां प्रश्नानां संक्षेपेण उत्तरं देयम्—

**(a) How many Mantras are there in the
Agnisūkta of the R̥gveda (Rv. 1.1.)?**

ऋग्वेदीय-अग्निसूक्ते कति मन्त्राः सन्ति?

(b) Write the meaning of the term 'क्षुल्लकाः'.

'क्षुल्लकाः' इति पदस्य कोऽर्थः?

(c) Who is the deity of Śivasamkalpasūkta?

शिवसंकल्पसूक्तस्य देवता का?

(d) What is the case-ending in 'दाशुषे' in यदङ्गं दाशुषे, etc?

यदङ्गं दाशुषे ... इत्यत्र 'दाशुषे' पदे का विभक्तिः?

2. Answer the following questions :

2×3=6

निम्नलिखितानां प्रश्नानाम् उत्तरं देयम्—

(a) What do parents and brothers speak about the dice player?

पितामाताभ्रातरश्च कितवस्य विषये किं वदन्ति?

(b) Write a grammatical note on 'दोषावस्त'.

'दोषावस्त' इति पदस्य वैयाकरणिकी टिप्पणी लेखनीया।

(c) Disjoin the Sandhi of 'भूमिर्गोष्वप्यन्ने'.

'भूमिर्गोष्वप्यन्ने' इति पदस्य सन्धिविच्छेदः करणीयः।

3. Explain, in Sanskrit, any two of the following Mantras, mentioning the ऋषि, the छन्दस् and the देवता in each case : 5×2=10

ऋषिच्छन्दोदेवतानिरूपणपूर्वकं निम्नोल्लिखितानां द्वयोः मन्त्रयोः
संस्कृतभाषया व्याख्या कार्या—

(a) सत्यं बृहदृतमुग्रं दीक्षा तपो
ब्रह्म यज्ञः पृथिवी धारयन्ति ।
सा नो भूतस्य भव्यस्य पत्न्यु-
रू लोकं पृथिवी नः कृणोतु ॥

(b) उषः प्रतीची भूवनानि विश्वोर्ध्वा तिष्ठस्यमृतस्य केतुः ।
समानमर्थं चरणीयमाना चकृर्मिव नव्यस्या ववृत्स्व ॥

(c) प्रावेपा मां वृहतो मादयन्ति
प्रवातेजा इरिणे वर्वृतानाः ।
सोमस्येव मौजवतस्य भक्षो
विभीदको जागृविर्मह्यमच्छान् ॥

4. Answer any one of the following questions : 10

निम्नलिखितानां प्रश्नानाम् उत्तरं देयम् (किमपि एकम्)—

(a) Discuss the significance of Sāhmanasyam Sūkta as you find in the prescribed Atharvavedic text (Av. 3.30).

अथर्ववेदीय सांमनस्यं सूक्तस्य (अ. वे. 3.30) तात्पर्यं
आलोच्यताम् ।

(4)

(b) Write a note on the content of Śivasamkalpa Sūkta as found in the Yajurvedic text (Yajur- v. 34.1-6).

पाठ्यांशगतस्य यजुर्वेदीयशिवसंकल्पसूक्तस्य (य.वे. 34.1-6) विषयवस्तुनः एका टिप्पणी लेखनीया।

(c) Write the features of Agni as found in Agnisūkta (Rg. v. 1.1).

ऋग्वेदीय अग्निसूक्तमवलम्ब्य (ऋ. वे. 1.1) अग्नेः वैशिष्ट्यमुपस्थापनीयम्।

UNIT—II

(Vedic Grammar)

(Marks : 20)

5. Answer the following questions in brief : 1×3=3

निम्नोल्लिखितानां प्रश्नानां संक्षेपेण उत्तरं देयम्—

(a) How many Svaras are there in the Vedas?

वेदेषु कति स्वराः सन्ति?

(b) Give one example of the Sūtra 'सुपां सुलुक्'.

'सुपां सुलुक्' इति सूत्रस्य उदाहरणमेकं दीयताम्।

(c) In which Svāra there is no sign?

कस्मिन् स्वरे चिह्नः नास्ति?

6. Write a brief note on Svarita Svara. 2

स्वरितस्वरविषये संक्षेपेण एका टिप्पणी लेखनीया।

7. (a) Write briefly about the use of लेट् लकार in the Vedas. 5

वेदेषु लेट्लकार-प्रयोगविषये संक्षेपेण लिख्यताम्।

Or / अथवा

- (b) Write two uses of क्त्वा प्रत्यय with example in the Veda.

वेदेषु क्त्वा प्रत्ययस्य द्विविधं प्रयोगमुदाहरणेन सह लिख्यताम्।

8. (a) Discuss the rules of Padapāṭha in the Vedas. 10

वेदे पदपाठनियमाः आलोच्यन्ताम्।

Or / अथवा

- (b) Write about the Vedic infinitives.

वैदिकतुमर्थकप्रत्ययानां विषये लिख्यताम्।

UNIT—III

(Muṇḍakopaniṣad)

(Marks : 30)

9. Answer the following questions in brief : 1×3=3

निम्नलिखितानां प्रश्नानां संक्षेपेण उत्तरं देयम्—

(a) Who was 'Atharva'?

'अथर्वः' कः आसीत्?

(b) Disjoin the Sandhi of 'नान्यच्छ्रेयो'.

'नान्यच्छ्रेयो' इति पदस्य सन्धिविच्छेदः करणीयः।

(c) Write the meaning of 'इष्टापूर्त'.

'इष्टापूर्त' इति पदस्य कोऽर्थः?

10. What is the meaning of the term 'Muṇḍaka'? 2

'मुण्डक' इति शब्दस्य कोऽर्थः?

11. Elucidate the idea contained in the following line : 5

अधस्तनस्य वाक्यांशस्य भावसम्प्रसारणं क्रियताम्—

“प्रणवो धनुः शरो ह्यात्मा ब्रह्मतल्लक्ष्यमुच्यते।”

12. Answer any two of the following questions :

10×2=20

निम्नोल्लिखितेषु प्रश्नेषु द्वयोरुत्तरं देयम्—

(a) Elucidate the following statement :

निम्नोल्लिखितवाक्यस्य आशयो विशदीक्रियताम्—

“अन्धेनैव नीयमाना यथान्धाः।”

(b) Explain fully :

सविस्तरं व्याख्येयम्—

प्लवा ह्येते अट्टा यज्ञरूपा
अष्टादशोक्तमवरं येषु कर्म।
एतच्छ्रेयो येऽभिनन्दति मूढा
जरामृत्युं ते पुनरेवापियन्ति ॥

(c) Explain in detail :

सविस्तरं व्याख्यायताम्—

“तथाक्षरात् सम्भवतीह विश्वम्।”

(d) Name the Upaniṣads belonging to the *Atharvaveda*. Discuss, in detail, the contents of any one of them.

अथर्ववेदीयोपनिषदां नामानि उल्लिख्यन्ताम्। तासां उपनिषदां मध्ये एकस्याः उपनिषदः विषयवस्तु सविस्तरं निरूप्यताम्।

★ ★ ★